

A Kúria a dr. Debreceni Róbert ügyvéd által képviselt felperesnek az Őszy Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Kovalcsuk András ügyvéd) által képviselt alperes ellen elmaradt munkabér megfizetése iránt a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon 11.M.3717/2012. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Törvényszék 4.Mf.680.003/2013/3.számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen az alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán a 2016. február 10-én megtartott tárgyaláson meghozta a következő

i t é l e t e t :

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 4.Mf.680.003/2015/3. számú ítéletének az alperes viszontkeresetét elutasító rendelkezése vonatkozásában az ítéletet hatályában fenntartja, ezt meghaladó részében az alperes felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasítja.

Kötelezi az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 80.000 (nyolcvanezer) forint és 21.600 (huszonegyezer-hatszáz) forint áfa felülvizsgálati eljárási költséget.

A felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

E határozat ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás szerint a felperes és az alperes jogelődje, a ... Zrt. között 1987. június 1-jétől állt fenn határozatlan idejű munkaviszony. A felek a munkaszerződést 2006. augusztus 20-án akként módosították, hogy a felperes 2006. augusztus 25-étől 2010. július 31-éig alelnöki munkakört látott el, a módosítás azonban a felperes munkaviszonyának határozatlan időtartamát nem érintette.

A munkaszerződés módosítása 4.1. pontjában a felek akként határozták meg a felperes díjazását, hogy a 1.500.000 forint személyi alapbére minden évben a KSH által nyilvánosságra hozott éves fogyasztói árindex mértékével emelkedik úgy, hogy az év

közbeni infláció meghatározására tekintettel a munkáltató az adott év január 1-jére visszamenőleges hatállyal köteles a különbözetet megfizetni. A szerződésmódosítás 4.2. pontjában rögzítették, hogy a felperes személyi alapbérének módosítását közösen hajtják végre az üzleti terv és a Közzolgálati Műsorszolgáltatási Szabályzat megvalósulása függvényében, egy százalékosan meghatározott sávos rendszerben. Arra az esetre, ha a Kuratórium Elnöksége a Közzolgálati Műsorszolgáltatási Szabályzat érvényesülésének évenkénti értékelésekor az alperes beszámolóját nem javasolja elfogadásra, ugyancsak sávos mértékű bérfejlesztés került meghatározásra, az előző változathoz képest alacsonyabb mértékben.

A felek rendelkeztek arról, hogy a korrigált munkabért első ízben a 2007-es üzleti évet lezáró mérlegbeszámoló és Közzolgálati Műsorszolgáltatási Szabályzat 2007-ben történő érvényesülésének elnökségi értékelésétől számítottan havonkénti bontásban kell megfizetni. Kikötötték, hogy a további években a mérlegbeszámoló és a Közzolgálati Műsorszolgáltatási Szabályzat érvényesülésének elnökségi értékelését követően az elnök ismét megvizsgálja a munkavállaló eredményfeltételeinek való megfelelését, és a kikötött módon határozza meg a munkavállaló következő évre járó havi munkabérét. Az eredményfeltételeknek az üzleti tervre vonatkozó részét a felek teljesítettnek tekintik abban az esetben, ha azok az eredményfeltételek meghatározását követően meghozott kormányzati vagy országgyűlési döntések következtében és azok mértékéig térnek el a tervtől.

A munkaszerződés 4.2.1. pontjában rögzítették, hogy a felperest az alelnöki megbízatás ellátásáért a neki fel nem róható okból történő megszűnést követően 9 havi prémium címen személyi alapbér illeti meg. Ennek kifizetésére az átadás-átvételi eljárás során készült jegyzőkönyv aláírását követő 15. napon kerülhet sor. A prémium kifizetés alapja az alelnöki megbízatás megszűnésekor érvényes személyi alapbér.

A felek a munkaszerződést 2006. szeptember 25-én ismét módosították, s a felperes személyi alapbérét 1.739.000 forintban határozták meg.

A felperes alelnöki megbízatása 2010. július 31-én megszűnt, és az alperes 2010. augusztusában megfizetett a felperes számára 9 havi személyi alapbérének megfelelő összegként 8.116.609 forintot.

A felperes 2012. szeptember 7-én keresetet nyújtott be elmaradt munkabér megfizetése iránt. Sérelmezte, hogy az alperes nem hajtotta végre a munkaszerződés-módosításban rögzített béremelést, és az inflációs béremelésre sem került sor. Keresetében a 2010. évre vonatkozó inflációs béremelés címén 541.877 forint, a munkaszerződése 4.2. pontja alapján járó munkabér-különbözet címén

36.637.879 forint, míg a 9 havi prémiumkülönbözet tekintetében 14.485.069 forint, inflációkövetés elmaradásából adódó különbözet címén 1.652.130 forint megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, egyben viszontkeresetet terjesztett elő, melyben kérte, hogy a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (Mt.) 8. § (1) bekezdése, továbbá a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 200. § (2) bekezdés második mondata alapján állapítsa meg a bíróság, hogy a módosított munkaszerződés 4.2.1. pontja semmis, és kötelezze az alperest a számára megfizetett 8.116.609 forint és kamata visszafizetésére.

A felperes a viszontkereset elutasítását kérte.

A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 11.M.3717/2012/41. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek elmaradt munkabér címén 541.877 forintot és késedelmi kamatát, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Megállapította, hogy a Magyar Rádió Zrt. alperesi jogelőd és a felperes között 2006. augusztus 25-én létrejött munkaszerződés-módosítás 4.2. pontjának a személyi alaphér módosítására vonatkozó része, valamint 4.2.1. pontja érvénytelen. Kötelezte a felperest 8.116.609 forint és késedelmi kamata, továbbá 2.500.000 forint perköltség és 1.500.000 forint eljárási illeték megfizetésére.

Ítélete indokolásában megállapította, hogy a felperest megilleti a munkaszerződés 4.1. pontjában kikötött inflációt követő bérmegállapítás alapján a munkabér-különbözet. A megállapodás célja az volt, hogy a munkabér inflációból adódó csökkenését korrigálják, amit mindig a megelőző évhez képest kell meghatározni.

A sávós munkabér emelkedéssel kapcsolatban kifejtette, hogy a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXXII. törvény 5. § (1) és (2) bekezdése az adott perben nem alkalmazható, mivel a törvény 2009. december 4-étől hatályos, és nem rendelkezett a visszamenőleges alkalmazás lehetőségéről.

Helytállónak találta az alperes azzal kapcsolatos érvelését, hogy az adott szerződéses kikötés a jóerkölcsebe ütközött. Utalt a kialakult bírói gyakorlatra, miszerint a jóerkölcse a társadalom általános értékítéletét, az elvárható magatartás zsinórmértékét fejezi ki. Bár a szerződéses szolgáltatások egyensúlyának hiánya önmagában más tényező nélkül nem váltja ki a szerződés érvénytelenségét, még akkor sem, ha az egyébként kirívó, utalt az Alkotmány 11. §-ában nevezett állami tulajdonban lévő vállalatok és szervezetek számára kötelező, a költségvetésből származó

forrásokkal történő felelős és takarékos gazdálkodásra.

Megállapította, hogy a felperes munkaszerződésének a munkabérre vonatkozó rendelkezése nem minősült szokásosnak az alperesi jogelőd gyakorlatában. A korábbi elnök a munkáltató vezetését így kívánta ösztönözni a jobb teljesítményre.

Álláspontja szerint a felek eredménykötelemről rendelkeztek, a többletdíjazás pedig csak akkor járt, ha az alelnök által kifejtett tevékenység érdemben előmozdította a béremelés feltételeként meghatározott körülményeket. A felperesnek az éves gazdálkodási tervek összeállítására nem volt ráhatása, elsősorban a közszolgálati műsorszolgáltatási beszámoló tekintetében voltak feladatai, irányította a műsorkészítő egységeket. Utalt arra, hogy a felperes részéről nem állapítható meg olyan teljesítmény, amely indokolta volna a 180 %-os bérfejlesztést, ugyanis csak munkaköri feladatait látta el. A felperest terhelte annak igazolása, hogy olyan többletteljesítményt nyújtott, amely a 180 %-os munkabér kifizetését alátámasztja, ennek azonban nem tett eleget.

Egy másik perben beszerzett könyvszakértői véleményt alapul véve megállapította, hogy abban az esetben, amikor a bevétel több mint 80 %-a a költségvetésből volt biztosított, a kiadási oldalon pedig jelentős túltervezés történt, valós kockázatról nem lehetett beszélni, így önmagában az üzleti terv teljesülése nem tekinthető többletteljesítménynek. Kiemelte, hogy az általános értékítélet szerint a közpénzzel való gazdálkodás kizárta a veszteség esetén is túlteljesítést szimuláló javadalmi rendszer elfogadhatóságát.

Megállapítása szerint nem merült fel adat arra, hogy miért volt szükséges a feladat ellátása érdekében ilyen egyedi díjazási feltételrendszert kialakítani.

Az elsőfokú bíróság szerint a munkaszerződés-módosításban nem rögzítették az üzleti terv túlteljesülésének a százalékos megállapításához szükséges módszert sem, a Ptk. 200. § (2) bekezdésébe ütközött, ezért az semmis.

A 9 havi személyi alapbér visszafizetése vonatkozásában szintén rögzítette, hogy a 2009. évi CXII. törvény 5. § (2) bekezdése nem alkalmazható, azonban a szerződés 4.2.1. pontjában rögzített feltétel látszatfeltétel volt, figyelemmel arra, hogy a felperes alelnöki megbízatása határozott időre szólt. A prémiumfizetéshez semmifajta teljesítménykövetelmény nem társult, azt az alperes ellenszolgáltatás nélkül fizette meg. Mivel a felperes a kifizetett prémiumért nem nyújtott többletteljesítményt, indokoltnak találta, hogy a felek e körben elszámoljanak, és felperes ezt az összeget mint többletteljesítmény nélküli juttatást az alperes részére kamatostul fizesse vissza.

A felperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék

4.Mf.680.003/2015/3. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezett részében megváltoztatta, a keresetet elutasító rendelkezést hatályon kívül helyezte és e körben az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.

A viszontkeresetnek helyt adó rendelkezést megváltoztatta, az alperes viszontkeresetét elutasította és kötelezte az alperest 608.740 forint együttes első- és másodfokú perköltség megfizetésére.

Ítélete indokolásában a viszontkeresettel kapcsolatban megállapította, hogy bár az alelnöki megbízatás megszűnését követően a felperest megillető juttatás jogcímét a felek prémiumban határozták meg, az tartalma szerint nem prémiumkitűzés volt, a juttatás célja a megbízatás megszűnéséhez kötődött.

Megállapította, hogy az Mt. lehetővé teszi a munkáltató részére ilyen többletjuttatás megfizetését, és ebben az esetben indokolatlan párhuzamot vonni a prémiumra vonatkozó általános szabályok és gyakorlat, valamint a szerződéses rendelkezés között. A megállapodást a Kuratórium jóváhagyta, az alperes az alelnöki megbízatás megszűnését követően teljesített, és a kifizetéskor sem merült fel aggály a körben, hogy a felperest e juttatás nem illeti meg.

Nem osztotta a másodfokú bíróság a felperes viszontkeresettel kapcsolatos ellenkérelmében kifejtett azon álláspontját, hogy az Mt. 162. § (1) és (2) bekezdésébe ütközött a visszakövetelés, figyelemmel arra, hogy az adott esetben nem munkabér, hanem béren kívüli juttatás visszafizetésének igénye merült fel.

A munkaszerződés-módosítás 4.2. pontjával kapcsolatban a törvényszék kifejtette, hogy a felek egybehangzóan nyilatkoztak arról, hogy ez a rendelkezés a munkáltató akkori elnökének kezdeményezésére került a felperes munkaszerződésbe. Annak jóerkölcsebe ütközését a munkaszerződés-módosítást jóváhagyó Kuratórium sem észlelte sem a szerződés megkötésekor, sem azt követően. Önmagában az a körülmény, hogy a szerződéses szolgáltatások nincsenek egyensúlyban, nem váltja ki a szerződés érvénytelenségét még akkor sem, ha egyébként az értékkülönbség kirívó. A felperesnek nem volt közrehatása a vonatkozó díjazás munkaszerződésbe foglalására, azt a Kuratórium jóváhagyta, az az alperesnél alkalmazott más hasonló beosztású munkavállalók munkaszerződésének is részét képezte. Az alperesnek a teljesítés alóli mentesülését nem eredményezheti az a körülmény, hogy a Kuratórium tagjai a jóváhagyást megelőzően gondatlanságból vagy bármely más okból nem vizsgálták a megállapodás tartalmát.

A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a kialakított álláspontja miatt nem értelmezte a kifizetési feltételeket, azt, hogy a mérlegbeszámolónak vagy felterjesztésnek kell-e aggálymentesnek lennie. Mindezekre figyelemmel az elsőfokú ítéletnek a felperes keresetét elutasító rendelkezését hatályon kívül helyezte és e körben az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította. Iránymutatása szerint az elsőfokú bíróságnak vizsgálnia kell a munkaszerződés-módosítás 4.2. pontjában meghatározott feltételek teljesülését, és azt, hogy a felperes a fizetési feltételeknek megfelelt-e. Tisztáznia kell, hogy milyen jelentéssel bír a megfoglalmazott kifizetési feltétel, annak alapján kifizethető lehetett-e a felperes által igényelt többletbér.

A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett felülvizsgálati kérelmet, melyben kérte, hogy a Kúria a másodfokú ítéletet helyezze hatályon kívül és hozzon a jogszabályoknak megfelelő határozatot azzal, hogy adjon helyt a viszontkeresetének és utasítsa el a felperes keresetét, továbbá kötelezze a felperest a perköltség megfizetésére.

Megsértett jogszabályhelyként a felülvizsgálati kérelem az Mt. 8. § (1) bekezdését, a Ptk. 201. § (1) bekezdését, a Pp. 213. § (1) bekezdését, az Mt. 189. §-át, 95. § (4) bekezdés f) pontját jelölte meg.

Vitatta, hogy a felperesnek nem volt választási lehetősége a körben, hogy elfogadja-e a munkaszerződés-módosítást, hiszen kérhette volna a perbeli rendelkezések módosítását vagy adott esetben dönthetett volna arról, hogy nem vállalja az alelnöki megbízást. Előadta, hogy sem a felperes alelnöksége előtt, sem az után nem volt a ... Zrt.-ben ilyen típusú szerződéses rendelkezés. Kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság nem vette figyelembe a jóérkölcsebe ütközés szempontjából lényeges körülményeket. Ez a szerződéses rendelkezés nem minősült szokványosnak a R.-ban. Egy eredménykötelelemről volt szó, és a többletdíjazás csak akkor járt volna, ha az az alelnök által kifejtett tevékenység érdemben előmozdította volna a béremelés feltételeként meghatározott körülmények megvalósulását.

Álláspontja szerint a személyi alapbér módosítás nem automatikusan jár, a díjazás emelésének kettős feltétele volt. Előadta, hogy a felperes nem járult hozzá az eredményfeltételekhez, esetében semmilyen olyan többletteljesítményről nem volt szó, ami a 180 %-os béremelést indokolta volna. Nem tudott a felperes egyetlen olyan feladatot sem megjelölni, aminek elvégzése ne lett volna alelnökként kötelezettsége, és amiért ne részesült volna díjazásban.

Kifogásolta, hogy nem volt kockázat a teljesítményfeltételek

elérésében. A költségek, ráfordítások nagyságát több mint két milliárd forinttal magasabbra tervezték az előző évi tényadatokhoz képest. Álláspontja szerint a kiadások jelentős mértékű felültervezése okozta a jó eredményeket. A felperes munkaszerződése szerint munkabére legfeljebb az aktuális érték 80 %-ára csökkenhetett, míg a túlteljesítés 180 %-os bérnövekedést is jelenthetett, így a munkaszerződésben meghatározott két feltétel egyike sem jelentett kockázatot a munkabéremelés szempontjából.

Kifogásolta, hogy a szerződésből hiányzott az üzleti terv teljesülésének, illetve túlteljesítésének százalékos megállapításához szükséges metodika, nem lehetett tudni, hogy milyen bázishoz képest kell elvégezni a személyi alapbéremelést.

Érvelése szerint a perben azt kellett értékelni, hogy megfelel-e a társadalom általános értékítéletének, hogy valaki a fix havi 1.739.000 forintos személyi alapbér, egyéb juttatások és kedvezmények mellett olyan díjazásban részesüljön, amely az alperesi számítás szerint 25 hónapra 36.637.879 forint plusz bért eredményez úgy, hogy a munkáltató túlnyomórészt közpénzből gazdálkodik, a munkavállaló az eredményfeltételekhez nem járul hozzá, azok elérésében nincs kockázat, az eredményesség mérésének nincs kidolgozott módszertana, sikertelenség mellett is jelentős díjemelkedést tud realizálni abban az esetben is, ha az egyik eredményfeltétel nem teljesül, az eredményesség pedig számviteli technikák miatt mutatható ki, a hallgatottsági adatok pedig azért javulnak, mert megszűnik a két versenytárs.

Hivatkozott arra, hogy a Ptk. 201. § (1) bekezdésében foglalt visszterhesség követelménye - ide nem értve az ingyenes szerződéseket - nem csak jogszabályi előírás, hanem általános társadalmi elvárást is tükröz, azt a követelményt, hogy a kikötött szolgáltatásért történjen ellenszolgáltatás. Ha a felperes nem fejtett ki a munkakörét meghaladó feladatokat és nem járult hozzá az eredményfeltételekhez, nincs olyan szolgáltatás, amelyért többletjuttatást igényelhetne.

Kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság nem merítette ki a vizontkeresetet, mert nem foglalt állást abban a kérdésben, hogy a munkaszerződés-módosításban értelmezhetetlen feltételről volt-e szó. A másodfokú bíróság további bizonyítás lefolytatása nélkül is eldönthette volna ezt a kérdést és érdemi döntést hozhatott volna a hatályon kívül helyezés helyett.

A 9 havi személyi alapbér visszakövetelése vonatkozásában előadta, hogy a felperest terhelte volna annak bizonyítása, hogy volt olyan, a munkakörét meghaladó tevékenység, többletfeladat, ami alapján a határozott idejű alelnöki megbízatása után összesen bruttó 30.935.178 forintra igényt tarthatna, ezt azonban nem tudta

bizonyítani. Amennyiben az adott összeg nem prémiumnak minősül, úgy a másodfokú bíróság nem határozta meg a fizetendő összeg jogcímét. Az adott összeget nem lehetett végkielégítésnek tekinteni, hiszen a felperes jogviszonya fennmaradt, és a felek között versenytilalmi megállapodás sem volt. A felperes díjazása az alelnöki feladatok ellátására figyelemmel lett megállapítva.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet hatályában tartsa fenn és marasztalja a felperest a felülvizsgálati eljárással kapcsolatban felmerült költségekben.

Előadta, hogy a munkaszerződését S.Gy. munkaszerződésének mintájára készítették el, és alkalmazták benne a sávós díjazást az elnök szerződéséhez hasonlóan. A szerződés-módosítást a ... Közalapítvány Kuratóriuma jóváhagyta, s nem merült fel, hogy az ő szándéka a jogszabály megkerülésére vagy el nem fogadott norma alkalmazására, jogellenes feltétel leplezésére irányult. Munkaszerződése a társadalom számára hozzáférhető és nyilvános volt, a szerződési feltételek, így a díjazás feltételei is közzétételre kerültek. A munkabér korrekció célja az volt, hogy az a tevékenységének minél eredményesebb ellátására ösztönözze, amely nem ellentétes a társadalomban kialakult erkölcsi normákkal. Az adott túlteljesítéshez társított százalékos mértékű korrekció nem volt eltúlzott, az alacsonyabb volt az elnök számára meghatározott százaléknál, és az adott időszakban sem volt mindez példa nélküli. A bérfejlesztésre elsőként a szerződésmódosítás aláírását követően csaknem két évvel később kerülhetett volna sor, és maximális teljesítés esetén is csak a négyéves ciklus második felére kellett volna alkalmazni. Hozzájárult a részvénytársaság sikeres működéséhez, és munkaszerződése sávós díjazásra vonatkozó pontja pedig nem ad lehetőséget mérlegelésre, a cél pontosan ennek kizárása volt.

Kellő alap nélkül állította az alperes, hogy a teljesítményfeltételek elérésében nem volt kockázat, és hogy az üzleti terv összeállításánál pesszimista szemléletet alkalmazott az elnök. Az apparátus által összeállított üzleti terv a Felügyelő Bizottság által jóváhagyottan a Kuratórium által került elfogadásra.

Állította, hogy az ... belső ellenőrzése az átalakulás után külön vizsgálta a jogelőd ... Zrt. prémiumfizetési gyakorlatát. Az ügyben büntetőeljárás is folyamatban volt, a prémium kifizetésével kapcsolatban semmilyen szabálytalanságot nem tártak fel, és nem szólították fel az adott összeg visszafizetésére.

Az alperes felülvizsgálati kérelme nem alapos.

A másodfokú bíróság jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének a felperes keresetét elutasító rendelkezését hatályon

kívül helyezte és e körben az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította, míg a viszontkeresetnek helyt adó rendelkezéseket megváltoztatta és az alperes viszontkeresetét elutasította.

A Pp. 270. § (2) bekezdése szerint felülvizsgálattal, mint rendkívüli perorvoslattal - törvényben meghatározott kivételekkel - csak a másodfokon eljáró bíróság jogerőre emelkedett határozata támadható. Ha a törvény másként nem rendelkezik, a felülvizsgálat tárgya főként az ügy érdemére vonatkozó jogerős ítélet. Nincs helye felülvizsgálati kérelemnek többek között a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyező végzése ellen. Erre figyelemmel a Kúria az alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelemnek csupán azon részét vizsgálta érdemben felül, melyben a viszontkeresete elutasítását sérelmezte.

Nem vizsgálhatta felül érdemi döntés hiányában a másodfokú bíróság határozatának azon részét, melyben az elsőfokú bíróságnak az alperes marasztalását meghaladóan a keresetet elutasító rendelkezését hatályon kívül helyezte, és e körben az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította, ezért e körben a felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasította.

A felülvizsgálati eljárás tárgyát az alperes viszontkeresete tárgyában hozott jogerős ítéleti rendelkezés képezte, így a munkaszerződés 4.2., valamint 4.2.1. pontjának érvényessége és a 4.2.1. pont alapján kifizetett 8.116.609 forint és késedelmi kamata iránti alperesi igény. Mivel a felperes felülvizsgálati kérelemmel, illetve csatlakozó felülvizsgálati kérelemmel nem élt, nem volt vizsgálható a jogerős ítéletnek az Mt. 162. § (1) és (2) bekezdésével összefüggő jogi álláspontja, melyet a felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében vitatott, fenntartva a fellebbezésében foglaltakat.

A felülvizsgálati kérelem önálló jogorvoslati kérelem, abban a törvény értelmében pontosan meg kell jelölni azt a határozatot, amely ellen a felülvizsgálati kérelem irányul, azt, hogy a fél milyen tartalmú határozat meghozatalát kívánja, továbbá elő kell adni a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése mellett, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja (Pp. 272. § (2) bekezdés). A Kúria ennek megfelelően a felülvizsgálati kérelemnek csak azon részét bírálhatta el, amely a jogszabályoknak megfelelt (BH 1995.99/II.).

Az alperes bár több esetben kifogásolta felülvizsgálati kérelmében a bizonyítékok mérlegelését és a tényállás megállapítását, megsértett jogszabályhelyet e körben nem jelölt meg, erre figyelemmel a Kúria e kérdést nem vizsgálhatta, és a megállapított

tényállást a felülvizsgálati eljárás során irányadónak kellett tekintenie.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében kifogásolta, hogy vizontkeresetében a munkaszerződés-módosítás 4.2. pontjával kapcsolatban

- elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a munkaszerződés-módosítást a 2009. évi CXXII. törvény 5. § (1) és (2) bekezdésébe ütközött, ezért semmis,

- másodlagosan ezen rendelkezés jóerkölcsebe ütközését állította,

- harmadlagosan arra hivatkozott, hogy a munkaszerződés 4.2. pontjának a személyi alapbér módosítására vonatkozó része értelmezhetetlen feltételt tartalmaz,

- negyedlegesen pedig annak megállapítását kérte, hogy nem teljesültek a munkaszerződés-módosítás 4.2. pontjában meghatározott feltételek, így a felperes nem volt jogosult emelt munkabérre.

Ennek megfelelően állítása szerint, amennyiben a másodfokú bíróság a jóerkölcsebe ütközés megállapítására nem látott lehetőséget, vizsgálnia kellett volna, hogy a személyi alapbér módosítás vonatkozó része értelmezhetetlen feltételt tartalmaz-e, illetve, hogy a felperes jogosult volt-e az emelt munkabérre. Mivel ezt elmulasztotta, ítélete sérti a Pp. 213. § (1) bekezdését.

Az alperesi védekezés sajátos eszköze a vizontkereset. Önállóan is érvényesíthető, a keresettől függetlenül önálló életet él, nemcsak védekezés, hanem egyben támadási eszköz is, a felperes marasztalására is alkalmas.

Nem tekinthető vizontkeresetnek az az igény, amely tartalma szerint érdemi ellenkérelemnek minősül, így az a kérelem, hogy a szerződés vitatott pontja értelmezhetetlen feltételt tartalmaz, illetve nem teljesültek az adott feltételek. Az elsőfokú bíróság a munkaszerződés vitatott pontjait jóerkölcsebe ütközés miatt találta semmisnek. Az elsőfokú ítélet ellen kizárólag a felperes nyújtott be fellebbezést. Az alperes fellebbezése, illetve csatlakozó fellebbezése hiányában az alperes további érvei nem képezték a másodfokú eljárás tárgyát.

Mindezekre figyelemmel megállapítható, hogy a jogerős ítélet nem sérti a Pp. 213. § (1) bekezdésében foglaltakat.

Az Mt. 13. § (1) bekezdése szerint a munkaviszonnyal összefüggő kérdéseket törvény, illetőleg törvényi felhatalmazás alapján egyéb jogszabály szabályozza. A munkajogban a Ptk. rendelkezése alkalmazásának van helye, ha az Mt. az adott kérdésben tételes szabályt nem tartalmaz, és a polgárjogi szabály alkalmazása nem vezet a munkaviszonyra vonatkozó elvekkel ellentétes eredményre (BH 1998.506.).

A Ptk. 200. § (2) bekezdés második mondata szerint semmis a szerződés akkor is, ha nyilvánvalóan a jóerkölcsebe ütközik. (Ugyanilyen rendelkezést tartalmaz a perbeli időben még nem hatályos munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (új Mt.) 27. § (1) bekezdése is) A erkölcs fogalmán összességében helyesnek tartott olyan szabályokat értünk, amelyek túlmutatnak a jog és egyéb írott rendelkezések keretein. Az erkölcs azon elvek összessége, amely a helyes és helytelen, a társadalmi jó és rossz megkülönböztetését segíti. A jóerkölcse védelme alatt a törvény a közérdekbe ütköző törekvést kifejező magatartások tiltását érti. A Ptk.-hoz fűzött magyarázat szerint jóerkölcsebe ütközőnek minősül a szerződés, amelyet jogszabály nem tilt, de az azzal elérni kívánt cél, a vállalt kötelezettség jellege vagy azért ellenszolgáltatás felajánlása, illetve a szerződés tárgya az általánosan elfogadott erkölcsi normákat vagy szokásokat nyilvánvalóan sérti, s ezért az általános társadalmi megítélés is egyértelműen tisztességtelennek, elfogadhatatlannak minősíti.

A szerződés nyilvánvalóan jóerkölcsebe ütköző voltának megítélésénél nem a szerződő fél egyéni érdeksérelmét kell vizsgálni, hanem azt, hogy maga a jogügylet társadalmilag elítélendő-e vagy azt az általános társadalmi megítélés egyértelműen tisztességtelennek, elfogadhatatlannak tartja-e (BDT 2007.1585.).

Kellő alap nélkül állította az alperes felülvizsgálati kérelmében, hogy a munkaszerződés módosítás 4.2. pontja, illetve 4.2.1. pontja a jóerkölcsebe ütközött, mivel a felperes nem járult hozzá az eredményfeltételekhez, e tényállítását ugyanis nem bizonyította. Önmagában az a körülmény, hogy a felperes számára olyan feladat nem került előírásra, amely nem tartozott munkaköri kötelezettségébe, a szerződéses megállapodás jóerkölcsebe ütközés címén történő érvénytelenségének megállapítását nem eredményezheti.

Helytállóan állította a felperes felülvizsgálati ellenkérelmében, hogy a munkabér korrekció célja az volt, hogy ösztönözze az alelnököt tevékenysége minél eredményesebb ellátására, s mindez nem ellentétes a társadalomban kialakult erkölcsi normákkal. Nemcsak az alelnök, hanem az elnök vonatkozásában is sávós díjazás került megállapításra, s a felperes díjazása alacsonyabb volt az elnök által elérhető munkabérnél.

A munkaszerződés módosítás 4.2. pontjában, illetve 4.2.1. pontjában rögzített feltételeket a Kuratórium elfogadta, azt nem kifogásolta, a szerződési feltételek a társadalom számára hozzáférhetőek és nyilvánosak voltak, és azzal kapcsolatban kifogás nem érkezett.

Kellő alap nélkül hivatkozott az alperes felülvizsgálati kérelmében a jóerkölcsebe ütköző szerződéses rendelkezés vonatkozásában a Ptk.

201. § (1) bekezdésének megsértésére. A munkajogban a Ptk. rendelkezéseinek alkalmazására akkor kerülhet sor, ha az Mt. az adott kérdésben nem tartalmaz rendelkezést, s a polgári jogi szabály alkalmazása nem vezet a munkaviszonyra vonatkozó elvekkel ellentétes eredményre. Mindez a visszterhesség vélelme kapcsán nem állapítható meg, ezen polgári jogi elv a munkaviszonyban nem érvényesül. Ezt az értelmezést támasztja alá az a tény is, hogy az új Mt. 31. §-a rendelkezik arról, hogy ha az Mt. nem tartalmaz rendelkezést a jognyilatkozatok vonatkozásában, úgy a Ptk. mely szabályait kell megfelelően alkalmazni munkaviszony esetében. Az alkalmazandó Ptk. szabályok között nem kerül felsorolásra a régi Ptk. 201. § (1) bekezdésével teljes mértékben megegyező szövegű 6:61. §-a, így e rendelkezés a munkaviszonyban nem tekinthető irányadónak.

A felülvizsgálati kérelem a munkaszerződés-módosítás 4.2.1. pontja alapján 2010. augusztus 10-én megfizetett és 2013. március 14-én előterjesztett viszontkeresetben visszakövetelt 9 havi személyi alapbér vonatkozásában megsértett jogszabályhelyként az Mt. 95. § (4) bekezdése f) pontjára hivatkozott, miszerint amennyiben a felperesnek kifizetett díjazást végkielégítésnek tekintenénk, úgy 25 év munkaviszonyban töltött idő után is csak 6 havi végkielégítés illetve volna meg a felperest, míg számára 4 évig végzett alelnöki tevékenység után 9 havi személyi alapbért fizettek ki.

A perben nem merült fel arra adat, hogy a felperes számára a munkáltató végkielégítést fizetett volna, különös tekintettel arra, hogy a felperes munkaviszonya az alelnöki megbízása lejártát követően is fennmaradt, így a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályhely megsértése sem merülhetett fel.

Figyelemmel arra, hogy a 2009. évi CXXII. törvény a munkaszerződés 2006. augusztus 25-ei módosításakor nem volt hatályos, az annak indokolásában szereplő társadalmi elvárások sem kerülhettek értékelésre. A másodfokú bíróság helytállóan fejtette ki, hogy a Munka Törvénykönyve nem tiltotta ilyen tartalmú többlet juttatás kifizetését, melyet a felek megállapodása az alelnöki megbízás megszűnéséhez kötött, az alperes a kifizetést a megállapodás szerint teljesítette is, csupán évekkel később, a felperes által megindított perben hivatkozott megalapozatlanul a megállapodás semmisségére.

Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, ezért azt a Pp. 275. § (3) bekezdése alkalmazásával hatályában fenntartotta.

A pervesztes alperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni a felperes felülvizsgálati eljárási költségét, míg a

felülvizsgálati eljárási illetéket az alperest az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdése alapján megillető személyes illetékmentességre figyelemmel a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2016. február 10.

Dr. Stark Marianna s.k. a tanács elnöke, Sipőczné dr. Tánczos Rita s.k. előadó bíró, Szolnokiné dr. Csernay Krisztina s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

bírósági ügyintéző